

เทศน์เช้า วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เดี๋ยวนี้โลกเจริญ การศึกษาเจริญ พอการศึกษาเจริญขึ้นมา เห็นใหม่ ทุกคนมีปัญหา พอมีปัญหาขึ้นมา ปัญญาการศึกษานั้นเป็นสุขตมยปัญญา การศึกษาทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาความเป็นไปของโลก การศึกษาความเป็นไปของโลกเพื่อให้เราเข้าใจความเป็นอยู่ของโลก ชีวิตของเราจะได้ไม่ตกใจใจ คุณสิ สมัยโบราณนะ เขานับถืออะไร นับถือไฟ นับถือภูเขา นับถือพระอาทิตย์ เพราะเขาไม่มีที่พึ่งที่อาศัยของเขา แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว นี่คนเกิด เกิดมาจากไหน เกิดมาแล้วเกิดมาเพื่อสิ่งใด เวลาตาย ตายแล้วไปไหน

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาปัญญาของโลก ปัญญาศึกษามาแล้วก็บอกเข้าใจไปหมด เข้าใจธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พอทำไปแล้วทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์แล้ว นี่การที่เราเสียสละออกไปมันได้สิ่งใดตอบแทนมา วัตถุประสงค์ออกไปนี่เห็นชัดเจนมาก แล้วเราจะได้อะไร มีแต่เสีย ไม่เคยได้อะไรสักอย่างหนึ่งเลย แล้วบอกว่านี้พุทธศาสนาสอน สอนให้เสียสละ สอนให้เสียสละเพื่อบุญกุศล บุญกุศลเป็นแบบใด บุญกุศลมันอยู่ที่ไหน

นี่บุญกุศล เราคิดกันแบบนั้นไง นี่แบบวิทยาศาสตร์ แบบโลก ถ้าเราทำการพิจารณาแล้ว มันจับต้องไม่ได้ ถ้าจับต้องไม่ได้ เวลาคนเกิดมา เวลาคนเรานั้นจะแตกต่างกับสัตว์ เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม เห็นใหม่ มนุษย์ต่างกับสัตว์ ต่างกับสัตว์เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม ถ้าต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม

สัตว์ เห็นใหม่ คุณสิ ลัทธิศาสนาอื่นเขาบอกการฆ่าสัตว์เป็นอาหารนั้นไม่เป็นบาป เพราะมันเกิดมาเป็นอาหารของเรา มันเกิดมา เราฆ่ามันเพื่อเป็นอาหาร ไม่เป็นบาปหรอก เพื่อดำรงชีวิต เห็นใหม่ นี่มันเห็นแก่ตัวไง เห็นแก่ตัวว่าถ้าเราดำรงชีวิต เราต้องการอาหาร แล้วสัตว์มันดำรงชีวิตของมัน มันต้องการอะไรล่ะ สัตว์กินพืชมันก็กินพืชของมัน สัตว์กินเนื้อมันก็ล่าเนื้อของมัน มันก็มีสิทธิเหมือนกัน แล้วเราไปฆ่ามันเพื่อเป็นอาหารของเรา เห็นใหม่

ถ้ามีศีลธรรมจริยธรรม นีศีล ๕ ไม่ให้ฆ่าสัตว์ ไม่ให้ทำร้าย ไม่ให้เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ถ้าไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกันแล้วเราจะอยู่อย่างไรละ เราจะดำรงชีวิตของเราได้อย่างไรถ้าเราไม่ฆ่าสัตว์

คนเราจิตใจมันแตกต่างกันหลากหลาย คนที่เขาอยากมั่งมีศรีสุข เขาทำของเขา ถ้าเขาทำของเขา เห็นไหม ตลาด ถ้าไปที่ตลาด เราไม่มีเจตนาทำลายใครทั้งสิ้น แต่เราไปที่ตลาด ตลาดมันมีอาหาร แต่ถ้าตลาดมันไม่มีอาหารละ ถ้าไม่มีอาหารนะ เขาก็เลือกอาหารของเขาด้วยความมีสติมีปัญญาของเขา ถ้ามีสติปัญญาของเขา มันจะเข้าใจ ถ้าเขามีศีลมีธรรมในใจ

ถ้ามีศีลธรรม คน เห็นไหม เวลาคนต่างจากสัตว์ เพราะคนว่าคนที่ฉลาดกว่า แต่ฉลาดกว่าแล้วฉลาดเอาตัวรอดได้ไหม ถ้าฉลาดเอาตัวรอด นี่เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นคนเหมือนกัน เวลาเป็นคนขึ้นมา ตรัสรู้ เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เป็นกษัตริย์ เวลาออกบวช เห็นไหม ออกบวช ออกประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้ที่ไหนละ? ตรัสรู้อยู่ในป่า ถ้าตรัสรู้ขึ้นมา ตรัสรู้ขึ้นมาอะไร? ตรัสรู้กับวิชา วิชา มันความเข้าใจใจ มันทำไมไม่หลงหรือ คนเราทำไมไม่หลงเพราะอะไร เพราะนรกสวรรค์

เวลาคนสร้างบุญกุศลมาแล้วเกิดบนสวรรค์ นี่ผลของวิญญูะ ตั้งแต่แรกอเวจีขึ้นมา ตั้งแต่มนุษย์ เทวดา ตั้งแต่สวรรค์ขึ้นไปถึงพรหม นี่เวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนั้นแหละ ถ้าเวียนตายเวียนเกิดมันมาจากไหนละ? มันก็มาจากเหตุที่การกระทำ ถ้าเหตุที่การกระทำ ถ้าเราทำความผิดพลาดของเรา เราทำชั่วของเราแล้วตกรอกอเวจีนี้มันทนได้ไหม เรารู้ อยู่ รู้ อยู่นี้มันทำไมไม่หลงหรือ แต่ถ้ามันไม่รู้สิ มันทำ แล้วมันไม่เชื่อด้วย มันทำ ถ้ามันทำขึ้นมา เห็นไหม

เวลาคนของเรา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ตรัสรู้ที่ไหน? ตรัสรู้ที่โคนต้นโพธิ์ ตรัสรู้ในป่า แล้วตรัสรู้ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราว่าเรามีปัญหาๆ กัน ปัญหาคืออะไรละ? ปัญหาคือศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันเป็นโลกีย์ปัญญา ปัญญาทางโลกใจ ถ้าปัญญาทางโลก มันเข้าใจ มันรู้เห็นไปหมดเลย

เวลาคนเราตกทุกข์ได้ยากขึ้นมามันก็หาปัจจัยเครื่องอาศัยมาอยู่แล้ว มันก็มีความสุขของมัน แต่เวลาจิตใจมันทุกข์มันยากขึ้นมา จัดการสิ่งนี้ไม่ได้ ถ้าจัดการสิ่งนี้ไม่ได้ เห็นไหม คุณิ เวลาองค์

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกให้กำหนดพุทโธขึ้นมา กรรมฐาน ๔๐ ห้อง การทำความสงบของใจ ๔๐ วิธีการ ถ้าทำความสงบของใจ ๔๐ วิธีการ พอมันเข้าไปมันก็เหมือนกับคนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี้รู้แจ้งโลกนอกและโลกใน

โลกนอก โลกนอกคือผลของวิญญูะ คือการเกิดและการตาย ๓ โลกธาตุนี้ มันมีของมันอยู่ อย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สร้างขึ้นมา โลกมันเป็นธรรมชาติของมัน มันอยู่ของมันอย่างนั้น นรกอเวจีมันมีของมันเป็นอย่างนั้น สวรรค์มันเป็นอย่างนั้นเพราะอะไร มันเป็นที่อยู่อาศัยของหัวใจของสัตว์โลก

หัวใจของสัตว์โลก เวลาผลของวิญญูะมันเวียนตายเวียนเกิดไปอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้แจ้งอย่างนั้น รู้แจ้งโลกนอก จะรู้แจ้งโลกนอกได้อย่างไรถ้าไม่รู้แจ้งโลกใน โลกในคืออะไร? โลกในคือโลกทัศน์ โลกในคือใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ อวิชาที่มันบังหัวใจที่ไม่ให้เห็นสิ่งนั้น มันทำลายหมดแล้ว มันรู้แจ้งโลกในมันก็รู้แจ้งโลกนอก ถ้าโลกนอก มันเห็นผลของวิญญูะไปทั้งหมดใช่ไหม

ฉะนั้น เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเข้าใจ นี่โลกภัยปัญญา โลกนอกๆ ทำสิ่งนั้น สภาวะอย่างนั้น มันเข้าใจของมันไปไง แต่เวลาเราศึกษาธรรมขึ้นมาแล้ว เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าใจมันสงบเข้ามา ถ้าใจมันสงบนะ คุณิ เวลากำหนดลม นี้คุณมนะ ลมเวลาถ้ามันเป็นพายุนะ มันทำลายบ้าน ทำลายคนเสียชีวิตได้เลย นี่ลมมันให้โทษนะ แต่ถ้าลมมันเป็นปานกลาง อากาศที่สะอาดบริสุทธิ์

นี่อากาศ เห็นไหม เราไปที่ไหนอากาศบริสุทธิ์ หายใจเราก็หายใจได้เต็มปอด หายใจแล้วมีความสดชื่นมาก ถ้าอากาศเป็นพิษนี่หายใจไม่ได้เลย หายใจขึ้นมาตายได้เลย ถ้าตายได้เลย สิ่งที่ขาดอากาศหายใจก็ไม่ได้อีก ฉะนั้น เวลาเรากำหนดลมหายใจ นี่กำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก นี่มันมีประโยชน์เพราะอะไรละ

นี่ลมแท้ๆ ลมแท้ๆ มันเป็นธรรมชาติ แต่ถ้าเรามีสติ เรากำหนดลมหายใจเข้า มีสติพร้อม กับลมหายใจเข้า ลมหายใจออก มีสติพร้อม กับลมหายใจออก อานาปานสติ ถ้ากำหนดพุทโธพร้อม กับลมหายใจเข้า ลมหายใจออก เราก็มีพร้อม กับพุทโธไป

นี่เรากำหนดลม กำหนดลมเพราะอะไร เพราะจิตเป็นคนกำหนด ถ้าจิตกำหนดคนละ ธรรมดาของมนุษย์ มนุษย์ต้องมีลมหายใจตลอด มนุษย์ต้องใช้ออกซิเจนเพื่อเข้าไปฟอกเลือดเข้าไปเลี้ยงสมองตลอด ธรรมชาติของมันเป็นแบบนั้น ลมนี้มันหายใจเข้าออกอยู่โดยธรรมชาติของมัน แต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นว่าจิตมันสำคัญ จิต ความรู้สึกมันสำคัญ ถ้าความรู้สึกที่ว่าเราส่งออกไป เราส่งออกไปยี่ดต่างๆ โลกธาตุ ไปยี่ดสมบัติ ยี่ดอารมณ์ความรู้สึก ความเครียด ยี่ดไปหมดเลย นี่ไปอยู่กับเขาหมดเลย ให้มาอยู่กับลม ให้มาอยู่กับลม

ถ้าอยู่กับลม เห็นไหม นี่ของใกล้ตัว แต่เราไม่รู้ไม่เห็นหรือ อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนที่นี่ สอนบอกว่าให้กำหนดรู้เท่าทันลมหายใจ กำหนดรู้เท่าทันลมหายใจ นี่การกำหนดรู้ลมหายใจ จิตมันเกาะลมไว้ มันรู้พร้อมของมันไป พอรู้พร้อมของมัน นี่เป็นอานาปานสติ

แต่ถ้าเขาก็มีลมหายใจอยู่ มนุษย์มีลมหายใจไหม มนุษย์ไม่มีลมหายใจมนุษย์ก็ตายสิ มนุษย์มีลมหายใจ แต่มนุษย์ไม่เอาจิตมาเกาะไว้ที่ลมหายใจ มนุษย์คิดแต่เรื่องนอกเรื่อง มนุษย์คิดแต่เรื่องค้นหาความทะยานอยาก มนุษย์คิดออกไปธรรมชาติของมัน มนุษย์จิตส่งออกหมด แล้วไปกว้านเอาแต่ความทุกข์เข้ามาแผดเผาตัวมันเอง เห็นไหม

นี่ไง ถ้าจะเป็นมนุษย์ๆ ถ้ามนุษย์เกิดขึ้นมา เรามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกอยู่แล้ว แม้แต่ตั้งสติไว้กับลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนี่แหละ ความที่มันเป็นความฟุ้งซ่าน ความที่มันเป็นความกังวลต่างๆ ในหัวใจ ใหม่ๆ มันไม่ยอมหรือ มันต่อต้าน จิตของเรามันต่อต้าน เพราะอะไร เพราะมันเคยตัวมัน มันเคยอิสระ มันเคยใหญ่ มันใหญ่ในหัวใจของสัตว์โลก มันข่มขี้หัวใจของสัตว์โลกมาตลอด แต่หัวใจของสัตว์โลกที่ไปศึกษาทางวิชาการ ศึกษาทางโลกมากกว่าตัวเองมีปัญญาหลายๆ

ปัญญามากอยู่ได้ก็เลสใจ ปัญญามากเอาหัวใจนี้ให้กิเลสมันเหยียบย่ำอยู่นี่ไง อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เราเป็นอิสระ ถ้าเป็นอิสระขึ้นมา กำหนดพุทโธๆ หรือกำหนดลมหายใจเข้าออก เห็นไหม ถ้ากำหนดลมหายใจเข้าออก ถ้ามันไม่ยอม มันไม่ยอมหรือ มันไม่ยอมเพราะอะไร มันไม่ยอมเพราะมันมีวิชา มีความไม่รู้ในตัวเอง มันไม่ยอมว่ามีค้นหาความทะยานอยาก ไม่ยอมเพราะมันใหญ่โตในหัวใจของเรามาตลอดไป พอมันใหญ่โตในหัวใจ แล้วเราจะบังคับให้มันอ่อนตัวลง บังคับให้มันอยู่ในอำนาจของเรา มันไม่ยอมหรือ นี่มารๆ พญามาร

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา เราจะไม่คำริถึงเจ้า เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้
อีกเลย”

แต่เราไม่เคยเห็นมัน เราเป็นจี๋ข้ามัน เราอยู่ในอำนาจของมันนะ แล้วบอกปฏิบัติธรรมๆ
ปฏิบัติธรรมก็ทำแต่ความพอใจของตัวเอง มันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องการตลาด เรื่องโลกคือตลาด เวลา
ตลาดเดี๋ยวนี้ปฏิบัติธรรมขึ้นมาเป็นการตลาดทั้งนั้นแหละ ทำแล้วจะได้ อย่างนั้นๆ เขียนตำราไว้ แล้ว
ก็ปฏิบัติธรรมให้เข้ากับที่ตัวเองเขียนไว้ นั่นมันของใครล่ะ ก็ของคนคนนั้น มันไม่เป็นสัจจะหรอก
เพราะอะไร เพราะคนปฏิบัติเป็นเขารู้ คนที่เป็นความจริงเขาเห็น ถ้าเขาเห็นขึ้นมา สิ่งนั้นมันเป็น
จริงขึ้นมาแล้ว ถ้ามันไม่เป็นความจริง เขียนออกมาได้อย่างไร

นี่ปัจเจกตั้ง สันติทฎฐโก ความรู้สึกนึกคิด ความที่เป็นความละเอียดอ่อนในหัวใจ จะเขียน
ออกมาเป็นตำรา เขียนออกมาได้อย่างไร แต่ที่มันเขียนออกมาเพราะมันอ้างอิง อ้างอิงทางวิชาการ
ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใจ สัตถิ สมภาสิ ปัญญา มรรค ๘ ใจ มันก็เขียนไป นี่ทางตลาดๆ
แล้วตลาดทำกันอย่างนั้นไง มันก็ไม่ใช่ความจริงขึ้นมาซะใหม่

ถ้ามันจะเป็นความจริงขึ้นมา นี่กำหนดลมหายใจ เราไม่ต้องวิตกกังวล ไม่ต้องวิตกกังวล
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ต้องวิตกกังวลใดๆ ทั้งสิ้น เอาเป็นปัจจุบัน ผู้ใด
ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สมควรแก่ธรรม ถ้าเรามีอาหารการกิน แล้วเรากินอาหารของเราไป
ตลอด เราจะอิ่มไหม เราต้องรู้สิ รู้รสชาติไป นี่เรากินอาหารไปแล้วก็ไปถามเขา ไปถามพ่อครัว
นะ ใอันี่มันอะไร ใอันี่มันอะไร

ก็ใส่ปากเข้าไป กลืนเข้าไปยังไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไรเลย แล้วมันจะเป็นจริงขึ้นมาได้
อย่างไรล่ะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาไม่ต้องไปกังวลกับใครทั้งสิ้น
ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ ธรรมวินัยให้เราศึกษา ชี้อาชีพ ฆราวาส มัคโค ทางอัน
เอก ทางอันนั้นแหละ แล้วกำหนดลมหายใจเข้าลมหายใจออก พุทโธไปเรื่อยๆ ถ้ามันฟังชานัก
ทำแล้วมันเอาไม่อยู่ เราก็ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาณี ปัญญาโลกๆ ปัญญาการตลาด เพราะเรา
ไปตลาด เห็นไหม เวลาตลาดกำลังเจริญ ขาขึ้น เราไปแล้ว โอ้โฮ! มันมีแต่ความดีทั้งนั้นเลย เวลา
ไปตลาดที่ตลาดมันวายแล้ว ตลาดนี้ไม่มีอะไรเลย ทุกคนกลับไปหมดแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เราปฏิบัติไป เรารู้ของเราเอง เราเห็นผลความล้มลุกคลุกคลานของเรา นี่ตลาดมันวาย เรื่องโลกๆ เรื่องตลาด เขาเป็นทางวิชาการเราก็รู้หมด แต่ความเป็นไปในใจของเรา มันไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันเลย แล้วปฏิบัติทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ล่ะ

มันทุกข์ยากเพราะว่ากิเลสเราหนา ถ้ากิเลสมันเบาบางลงนะ มันสะท้อนใจใจ คูสิ คนกิเลส เขาเบาบางนะ เขาไปเห็นคนทุกข์คนยาก เขาสะท้อนใจนะ มนุษย์ทำไมเป็นอย่างนี้ เราไม่เคยเจอสถานะแบบนี้

มนุษย์ เห็นไหม เห็นสิ่งใดๆ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ท่านยังสะท้อนใจเลย เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย นี่ในพุทธศาสนานี้ถึงได้สอนวิธีเวลาจะเผาศพ ให้เวียนรอบเมรุ กามภพ รูปภพ อรูปภพ เวลาคน เขาจะเอาน้ำมะพร้าวล้างหน้าให้ทูตาสว่าง นั่นนะเขาเตือนคนเป็น เขาเตือนคนเป็น เขาเตือนนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีใครเตือน ไปเที่ยวสวนไปเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย สะท้อนใจมากนะ เราต้องเป็นอย่างนี้หรือ

นี่เราไปงานศพ เขาเตือนตลอด ที่เขาทำนี่เขาเตือน มันเป็นคนดีธรรมให้เราได้คิดไง ถ้าเราได้คิด มรณานุสติ เราก็คงต้องเป็นแบบนั้น นี่พอมานะอย่างนั้นบ๊บนะ สิ่งที่ว่าทุกข์เป็นยากในใจเรานี้เบาบางลง แต่นี่พอเราไปยึดมันนะ เราจะอยู่ค่าฟ้า เราจะอยู่ไปไม่มีวันตาย สมบัติเท่าไรหามาเป็นของเราทั้งหมด ชื่อเสียง กิตติศัพท์กิตติคุณ ทุกคนต้องมาจ้านกับเราทั้งหมด นี่เวลากิเลสมันยุ่งส่งเสริม มันก็เหมือนว่าวเชือกขาด มันก็ไปประสามัน

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาขึ้นมา นี่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เราไม่ได้ปฏิบัติธรรมตามการตลาด ให้อตลาดเป็นเรื่องโลกๆ นะ เรื่องโลกๆ เวลาพูดก็พูดอ้างอิงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ทำความเข้าใจเข้ามา แล้วใจมันสงบ สงบจริงไหมล่ะ ถ้ามันสงบจริงนะรสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง ให้อคนสงบนั้นแหละมันมหัศจรรย์ พอมหัศจรรย์ ถ้าเราจิตใจมันอ่อนแอ ไปเจอ ๑๘ มงกุฏ “นั่นไง อย่างนั้นเป็นนิพพาน เห็นไหม เป็นความจริงขึ้นมาแล้ว”

ให้อเราไปสัมผัสเอง แต่เพราะด้วยวุฒิภาวะเราอ่อนด้อย เราก็ยังให้เขาจงไปเรื่อยๆ แต่ถ้าเรามีสติปัญญานะ กาลามสูตร เวลาเขาพูดมาหนึ่ง เขาพูดกันมาอย่างนั้น เขาทำอย่างนั้นจริงหรือเปล่า ถ้าการตลาดนะ แล้วเดี๋ยวตลาด เวลาตลาดมันดีขึ้นมา เดี่ยวตลาดมันก็วาย เพราะตลาด มันเรื่องโลกๆ แต่ปัจจุจัดตั้ง สันติปฏิญญาในใจเรามันเป็นความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา เราพิสูจน์

ของเรา เห็นไหม ทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว ถ้าสงบแล้วมันก็มีความสุข ความสุขจริงๆ นะ พอความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ความสุขอย่างนี้จนคนคิดได้ พอคนคิดได้ก็อยากได้อีกเป็นอีก อยากได้อีกเป็นก็เป็นความทุกข์ยาก เพราะมันทำไม่สมควรแก่กรรม ทำเป็นอดีตอนาคตไป คาดหมายไป อยากได้ไป ค้นคว้าไปจนไม่เป็นความจริง

นี่ที่บอกว่าให้วางๆ ไม่ต้องวิตกสิ่งใดเลย ให้วาง แล้วทำให้เป็นความจริงขึ้นมา น้ำหยดลงหินทุกวันหินมันยังกร่อน นี่พุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นไป มันต้องเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ ทำไมเรามีความทุกข์ล่ะ แล้วความทุกข์ของเรา เวลาทุกข์มันก็เหยียบย่ำหัวใจเรา เวลามันเง้อจางไป ทุกข์มันเบาบางไป มันเบาบางเพราะอะไร เบาบางไปเพราะเราไม่ยึดมัน ทัศนคติมันเบาบาง เพราะมันเสพจนพอแรงแล้วไง ทุกข์มาจนพอแรงแล้ว

สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

สิ่งที่เป็นทุกข์มันอยู่กับเราไม่ได้หรอก เวลาความทุกข์ ทุกข์เต็มทีขึ้นมาแล้วมันถึงกับทำร้ายตัวเอง อันนั้นทุกข์เพราะขาดสติ แต่ถ้าทุกข์นะ กาลเวลามันจะทำให้เบาบางลงไป เพราะมันจืดจืดไปเรื่อยๆ นี่ไง นี่เวลาความทุกข์นี่เป็นอนัตตาเลย แต่ความทุกข์มันเกิดดับ ทุกข์เป็นอนัตตา เต็มแล้วก็เกิดอีก เต็มแล้วก็เกิดอีก มันทนไม่ไหว มันทนไม่ไหว มันทนไม่ไหว เราก็ดั้งสติ เราจะสู้กับมัน เห็นไหม ถ้าสู้กับมัน เรามีเหตุแล้ว มีเหตุ เห็นไหม จะสู้เสื่อ จะสู้เสื่อก็สู้ด้วยมือเปล่า เสื่อตะปบกินทุกวัน จะสู้เสื่อ

พอมีอาวุธขึ้นมา มีอาวุธ อาวุธอะไร อาวุธ พุทธานุสติ อานาปานสติ เห็นไหม เรามีอาวุธ จะสู้กับเสื่อ ถ้าสู้กับเสื่อ ถ้ามันตะปบเลือดสาดก็สู้กับมัน สู้กับมัน ทำความมั่นใจของเรา เราทำด้วยความมั่นใจ ความมั่นคงของเรา ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ อันนั้นเป็นการยืนยันแล้วว่านี่ธรรมะมันมีจริง ความจริงมันเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ เราก็พยายามฝึกฝนของเรา ทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา มันก็เป็นความจริงขึ้นมา

จากว่าคนต่างจากสัตว์ คนนี่คนไม่ทั่ว เวลาเป็นมนุษย์ขึ้นมา มนุษย์มีสติ มนุษย์มีปัญญา มนุษย์มีมรรคมีผล มนุษย์มีการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริงของเรา เราเป็นมนุษย์ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เป็นมนุษย์ แล้วเวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เทวดา อินทร์ พรหมยังต้องมาฟังเทศน์ๆ ฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะอะไร เพราะเทวดา อินทร์ พรหมก็มีความรู้สึก มีจิตเหมือนกัน มีจิตวิญญาณเหมือนกัน เราก็มีจิต

วิญญาณเหมือนกัน แต่จิตวิญญาณของเรา เราพิจารณาของเราจนถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ มันมีอริยสัจ
นี้ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค จิตนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ กลั่นออกมาจากมรรค

มรรคไม่ใช่มรรคผลนิพพาน มรรคก็คือมรรค มรรค เห็นไหม ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์
ดับ วิธีการดับทุกข์ ทุกข์ดับ ทุกข์ดับ มรรคก็คือวิธีการดับทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วดับ
แล้วมันเหลืออะไร ดับแล้วมันไปไหน ทำให้ทุกข์มันออกไปแล้วมันเหลืออะไร นี่ไง ถ้ามันเป็น
จริงขึ้นมา เป็นจริงอย่างนี้ มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา ถ้าสัจจะความจริงขึ้นมา มันจะเป็นธรรม
ธาตุ

จิตนี้มีวิชายึดมันยึดครองอยู่ เวลาเราปฏิบัติไป เห็นไหม กิเลสมันตายเป็นชั้นเป็นตอน
ขึ้นไป นี่เวลากิเลสมันตายไปจนถึงที่สุด ถ้าเป็นจิตมันก็เป็นภวาสวะเป็นภพ ถ้าเป็นธรรมธาตุละ
มันเป็นธรรม เป็นธรรม ธรรมที่เหนือโลก แล้วเหนือโลกเหนือมาจากไหน? เหนือมาจากใ้ใจ
ทุกข์ๆ ยากๆ เหนือมาจากจิตใจของเรา ไม่มีสิ่งใดสัมผัสธรรมได้ เว้นไว้แต่หัวใจของสัตว์โลก เว้น
ไว้แต่ความรู้สึกอันนี้ ความรู้สึกอันนี้มันจะเป็นธรรมขึ้นมาด้วยสัจจะ ด้วยความจริง ด้วยการ
ประพฤติปฏิบัติของเรา ให้เราทำจริงขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา

นี่ฟังธรรมฟังเพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมเพื่อตอกย้ำ ตอกย้ำว่า เราทำทาน ทาน คือ ภาวนา นี่
ทาน ทำทานร้อยพันพันหมื่นไม่เท่าถือศีลบริสุทธิ์หนึ่งหนึ่ง ศีลบริสุทธิ์ร้อยพันพันหมื่นไม่เท่ากับเกิด
สมาธิขึ้นมาหนึ่ง สมาธิที่เกิดภาวนามขปัญญาที่ชำระล้างกิเลส อันนี้วิธีการดับทุกข์ วิธีการดับ
ทุกข์ มันทำให้ทุกข์นี้สิ้นไปจากใจ ถ้าสิ้นไปจากใจนะ ใจนี้เป็นธรรมธาตุ พอธรรมธาตุขึ้นมามัน
พ้นไป

มันทำถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ได้ เวลานางวิสาขา เห็นไหม เวลาเป็นพระโสดาบันตั้งแต่ ๗ ขวบ
นี่ไง พาดกระแสน้ำ แล้ว มันต้องไปถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ถึงจนได้ เพราะมันเข้ากระแสแล้ว มันพาด
กระแสแล้วมันต้องไปถึงที่สุด นี่ก็เหมือนกัน เราทำของเรา ปฏิบัติของเราให้ถึงที่สุด ถ้ามันทำได้
ให้มันพาดกระแสไว้ แล้วถึงที่สุดนะ ใจดวงนี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา
เห็นไหม เวลาอัครสาวกต่างๆ บรรลุธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้พยากรณ์
เอง นี่เอตทัคคะ ๘๐ องค์ แล้วเราทำของเรา เราทำของเรามันเป็น ความสะอาดบริสุทธิ์มัน
เหมือนกันไง

จิตเหมือนกัน ทุกข์เหมือนกัน ถ้าทำได้ ทำได้เหมือนกัน เพียงแต่เราจะเข้มแข็งขนาดไหน เราจะมีสติปัญญารักษาใจเรามากน้อยขนาดไหน เราทำเพื่อประโยชน์กับเรา ทานก็ส่วนทาน ศีลก็ส่วนศีล ภาวนาก็ส่วนภาวนา ถึงที่สุดแล้ว ถึงที่สุดถ้ามันภาวนาได้ เกิดเป็นความจริงขึ้นมาได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง